

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIO Y REDACCIÓ
LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 8 pessetas
Extranger, 5.

GENT DE L' ART

(Inst. ESQUIROL)

—Noys, si tot l' any fos quaresma, lqué n' aniriam de bé!...

FUNERALS

A la primera senmana de Mars, del any passat, aquesta ESQUELLA nostra cridava al poble a la plassa, pera imposar al Ajuntament la reforma radical de la primera ensenyansa. Teníam el projecte reformador enllestit ja damunt de la taula del pretori urbà, esperant la deliberació dels regidors. Tothom ho podia saber; tothom ho devia saber... Més no s'alsava la potentia intimació de la ciutat, ansiosa de l'educació redemptora. El projecte semblava arribar a l'hora justa, porque ja estava exhausta la propaganda preparatoria. Per meetings y per Ateneos, per diaris y per revistes s'havia dit y repetit centenars de vegadas que l'educació ens es tan necessaria com el pa; que el problema polítich y el problema social se resolen avuy principalment a Espanya ab el problema educatiu, y vingan exemples de Prusia després de Jena y de Fransa després de Sedán... El projecte municipal concretava aquelles prédicas, las feya fructificar normalment, n'era la conseqüencia natural. La reforma s'havia de portar a cap ab prudencia, sorteiant els xochs ab els penyals del tradicionalisme, de l'avaricia de la reacció clerical, de la conservaduría tossuda y poruga. Sent per fi de bé, ab el propòsit de donar més garantías de vida a l'obra nova y revolucionaria, era evidentia la conveniencia de passar per compensacions que no sofisticáessin la reforma. No haventhi més remey que regonéixer el poder formidable que aquí tenen las forsas, ó més bé las inercias conservadoras, era inevitable tractarhi pera desarmar oposicions. Mentrestant s'anava pujant l'embastida de la magna reforma, qu'havia d'esser ferma, viventa, plena de llibertat y d'avenir. Las garantías éxternas no eran res, comparadas ab la que donava l'home predestinat pels «estudis nous», que tenían ja un esperit avans de néixer.—No s'torsaria ni s'corromperia l'institució ab el mestre que la fundava; jove, afable, nodrit dels estudis y fins de las prácticas que son doctrinas y procediments de la moderna cultura popular. Teníam, donchs, la máquina y el maquinista. No més faltava l'intimació del poble.

El poble callava. Se sabia que'l projecte estava a punt de discussió pel Ajuntament, y Barcelona no cridava el seu parer. L'alarma serpejava per las sacristías y pels recons de las societats católicas. El xiu-xiu entrava a las rebotigas, als menjadors dels rentistas, als escriptoris de las fábricas, disfressant a la reacció de vigilanta dels diners públichs, y els nostres pobres ríchs comensavan a disfressar l'estalvi migrat de guardiá de la religió sacrosanta. El poble callava. Algún diari,—d'aquestos diaris de Barcelona que s' diuhen liberals pera poguer ser servils de més partits y de més capellas,—com que no sentían remor de poble, escoltavan els murmuris de la reacció; y s'atreveren a escriurer en contra de la reforma educadora: «*agencia de colocacions* pera quatre amichs...»

En aquesta situació, LA ESQUELLA tocá a somatent. «¡Despértat!» li cridarem al poble. Ja som al día de fer lo que tant sovint t'han dit. Aném a erigir el monument del avenir. Aquí els tens els estudis qu'han de redimir als nostres fills. Mirat las escolas d'Alemanya, de Suissa, de Fransa. Ne surten homes y ciutadans; ne surten donas valentas y fortas. Allí s'hi apren la netedat del cos y del espe-

rit, l'iniciativa, la veritat, la comprensió de las cosas, sense carregarse la memoria de lastres inútils, l'alegría de viurer, la solidaritat humana. La noya que té de ser esposa y mare se n'emporta coneixements que fan agradosa y sanitosa la llar, delicat el menjar de cada día, més neta la roba, més robust el fillet defensat de las infeccions. Allí s'acabarà la separació ignominiosa de las criaturas, manada pels que las ultratjan suposantlas propicias al pecat. Triomfará l'ignoscencia riallera, a las salas claras ornadas de pinturas, obertas de bat a bat al ayre, al sol, a la salut, a la llibertat, a la tolerancia; tancadas a la bruticia, a la fadiga, a la coacció, al cástich, a l'autoritarisme dogmátich... Tot aixó serà «si el poble ho vol»—deyam al acabar.

¡El poble no ho ha volgut! Escarmentat, aclaparat per la pobresa y l'esclavitut secular, que no'l deixan ser independent, ahir servidor del senyor que li llogava la terra, avuy del amo que li dona justet pera l'escudella cotidiana, el poble no té encare veu a la ciutat moderna. Pero els que's diuhen sos amparadors, els polítichs dels partits populars, els que s'anomenan *demócratas*, *republicans*, *avansats*, tampoch han complert els debers de la representació qu'assumeixen. Més discursos, més articles de diari, més verbalisme, com si la presentació del projecte concret, posítu no hagués cambiat substancialment la qüestió.

Els que respongueren varen ser els enemichs. La santa creuhada dels poders antichs aliats ab la plutocracia espargí per las familias, la crida en defensa de l'ignorancia. El cardenal Casañas en dugas pastorals, memorables per l'ingénua malicia, escritas en estil de memorialista, ajuntá a tots els enemichs de l'educació deslliuradora del poble. La conjuració de las donas, els clergues y els capitalistas esclatá a la sessió de la Junta de Vocals Associats.

Varen deixar passar *els nostres* quatre mesos fins a decidir l'aprovació del projecte. A la nit del dilluns 22 de Juny, els regidors, electes del poble, varen veure com els associats—propietaris, botiguers, fabricants, els que demá serán regidors corporatius,—tiraven per terra l'una darrera l'altra totas las consignacions pera 'ls estudis nous. A la matinada, quan els adventicis morts de son se n'havían anat, els regidors tornaven las consignacions adicionadas en altra forma; pero ja era tart. El plan de reforma cultural de Barcelona estava mort, y ben mort.

Las hipocresías dels polítichs d'ofici, al endemá volían fer veure que'l desastre havia sigut una victoria. No'ns hi varem enganyar pas nosaltres, ni ningú que s'ho mirés de fora. Després las polémicas póstumas no valen ni la pena de ser retretas. La victoria de l'Iglesia encare s'engrandía. El «Concell de Cent»—cent representants auténtichs de Barcelona—havia esborrat el nom de liberal y democrática que's dona la ciutat a las eleccions y als meetings; sabent els que votan y cridan y pican de mans que tot alló son paraulas que'l vent s'endú. Pera las *obras* democráticas no'n compareixen ni tres dotzenas. Triomfá l'Iglesia, ab proclamas barroeras, ab discursos tan ximpls com aquell del Tívoli, que convencía als ximpls dels oyents de que si «las nacions protestantas son poderosas, es... porque han estat católicas!»; ab insidias y mentidas, com la de que el Sr. Zulueta—l'ànima del projecte escolar—si va estar a Berlín fou COM-EMPLEAT D'UNA CASA DE COMERS (paraulas del Sr. Plá y Deniel a la sessió del 22 de Juny)... Triomfá a pesar de tot, porque ni hi valen en contra d'ella declamacions d'atvocat dels que tot ho sacrifican a l'ambició de *figurar*, de *tenir influencia*, sigui com sigui.

LO DELS ABASTEIXEMENTS

L' amich: —¿Sabeu qué m' han dit?... Que la carn va molt escassa y que s' apujará molt.
El marit: —Oh!... A mí sí que m' enganyarán de poch.

Al Sr. Plá y Deniel li ha passat el disgust que li donaren els seus, no creyenthi quan els guiava com un remat de bestiar, y ja torna á las sessions municipals. Al escolá escardalench que l' ajudava á fer votar als associats, el govern l' ha premiat ab una pensió, per propietari y per enemich de la cultura popular, á fi de que s' estudihi al extranger alguna cosa de lo molt que no deu saber...

Y are, al dijous de la senmana passada, s' ha enterrat el *Presupuesto de Cultura* á la sessió del Ajuntament. Enterro solemne, ab intermedis de farsa, com els misteris y comedias del sigle XIII. Vuyt mesos ha passat el mort per oficinas y despatxos, fins á tornar la momia, embolicada ab dictámens que certifcan la defunció. ¡Ja veyeu; aquella criatura armoniosament conformada, tan viventa y tan sana com ens semblava quan va néixer! Es una momia de museu, que s' ensenyará com una curiositat als forasters que visitin l' arxiu. EL POBLE HO HA VOLGUT.

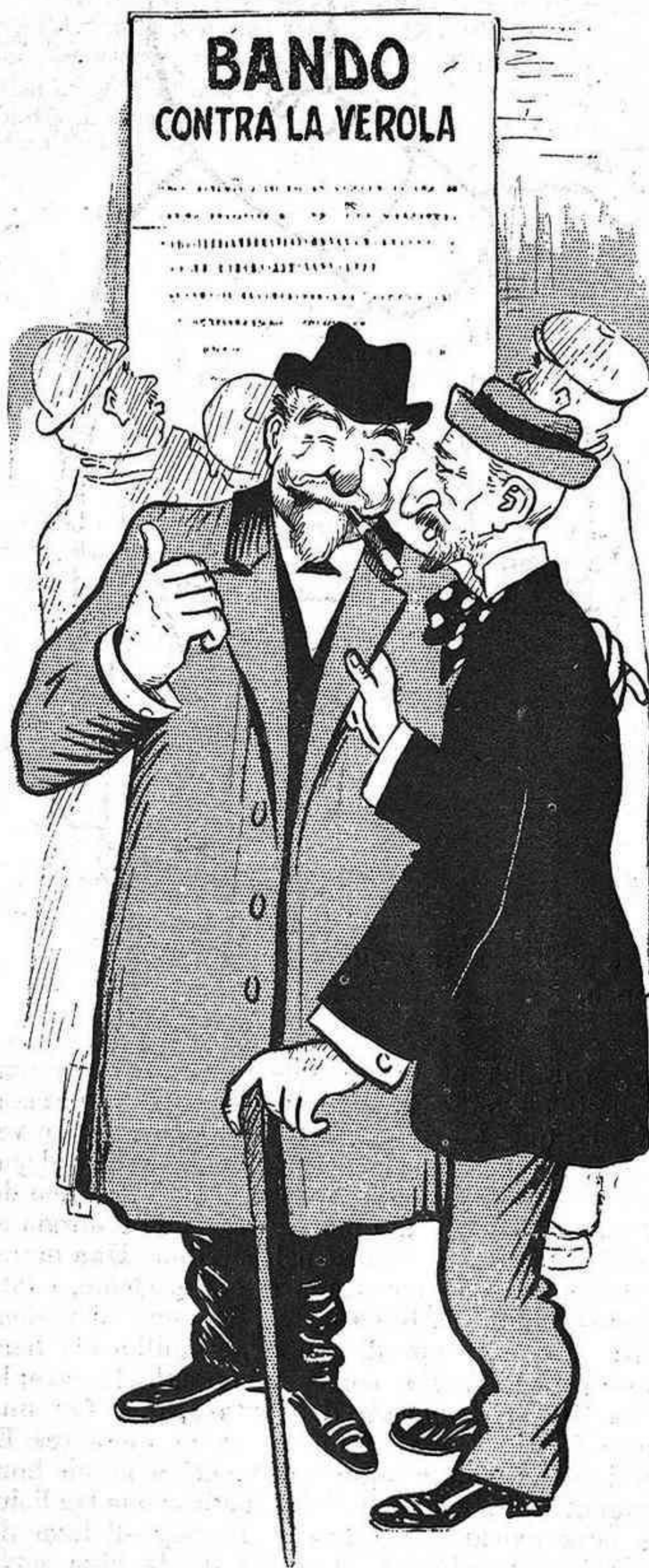
¿Y demá? ¿Es possible que la llevor s' assequi á

la sorra? ¡No! Aquesta mena de llevors no 's moren. Son molts els que s' han venut per la pau de casa ó pel jornal que tot just els treu la gana. S' han venut, y se n' avergonyeixen; y de la seva degradació esporuguida, sols ab la conciencia, ne treuhen de tant en tant amagat al fons encare sá de l' ánima el pensament trahit, sublimat pel sacrifici. Una mutació colectiva, una sotragada d' entusiasme, y tots aquestos vindrán ab nosaltres. No ens hi podem refiar; pero els hem d' esperar, y millor els hem d' anar á buscar. Are comensa la creuhada laica; la nostra. Del *Presupuesto de Cultura*, que fou una transacció, no ens n' hem de cuydar pera res. El plan d' estudis nous—que concedeix tot lo que honradament se pot concedir á las institucions tradicionals pera evitar discordias y guerras—l' hem de mantenir íntegrament, iniciació de la vida nova de la ciutat y de la redempció del poble. D' aquí á las eleccions, sempre hi queda temps pera un *referendum* que serveixi de mandat imperatiu als regidors que vinguin, ó pera contar als que VULGUIN

l' immediata reforma escolar. ¿Quí se 'n vol encarregar de la consulta als ciutadans de Barcelona? No més caldría recullir firmes de majors d' edat, disposats á imposar per qualsevol medi que 's consideri eficient, la fundació dels estudis nous, abans de tota reforma y de tota consignació dels diners de la ciutat. Ab vint homes per barri, la recollida de firmes, que signifiquin responsabilitat, ens empenyaríam á ferla, en quaranta vuyt horas. ¿Ahont son els homes?

TULP

DESPRÉS DE LLEGIR EL BANDO

—Ara sí que 's comprén ben clarament que l' Arcalde es enemich de la ilustració.

—¿Sí?

—¿Que no ho veu?... No vol grabats.

*
*
*

—La teva boca mitj-closa
sembla, talment, una rosa:
té la idéntica frescor,
mateix flaire, igual color.
La rosa está á punt d' obrí...
Dígam que s' obra per' mí!

—La rosa del meu amor
la tinch arrelada al cor;
la seva olô es exquisida
y n' hi ha per tota la vida...
Aquell que vulga flairarla,
d' arrel haurá d' arrencarla.

—Molt ben dit; mes entre tant
vína, que del rosé estant
vuy aspirá ab abundancia
la delitosa fragancia
de ta boqueta mitj-closa
que, talment, sembla una rosa.

MAYET

L' alzina del passeig de Gracia
y 'ls plátanos de la Rambla

A primers de Setembre del any passat va ser arrencada la famosa alzina del passeig de Gracia, aquella alzina que, com deya el senyor Tobella, «idealizó nuestro gran Verdagner con su afligranda prosa poética, legándola á la inmortalidad de las generaciones venideras.»

Els barcelonins, que la coneixían de petits y sincerament la estimavan, reberen la noticia ab dolorosa sorpresa.

—¿Per qué l' han arrencada?—deyan, consternats.

—Era morta—responía la gent de la Casa Gran.—No hi havia remey per ella. S' ha de considerar que al món tots som mortals: las personas, las bestias, els arbres...

—¡Pero l' alzina, la histórica alzina del passeig de Gracia!... ¡Quí s' ho havia de pensar, tan ferma y sapada que semblava á la vista!...

—¡Qué s' hi farà!... Resignarse...

Y vulgas no vulgas, ens varem tenir que resignar.

*
*
*

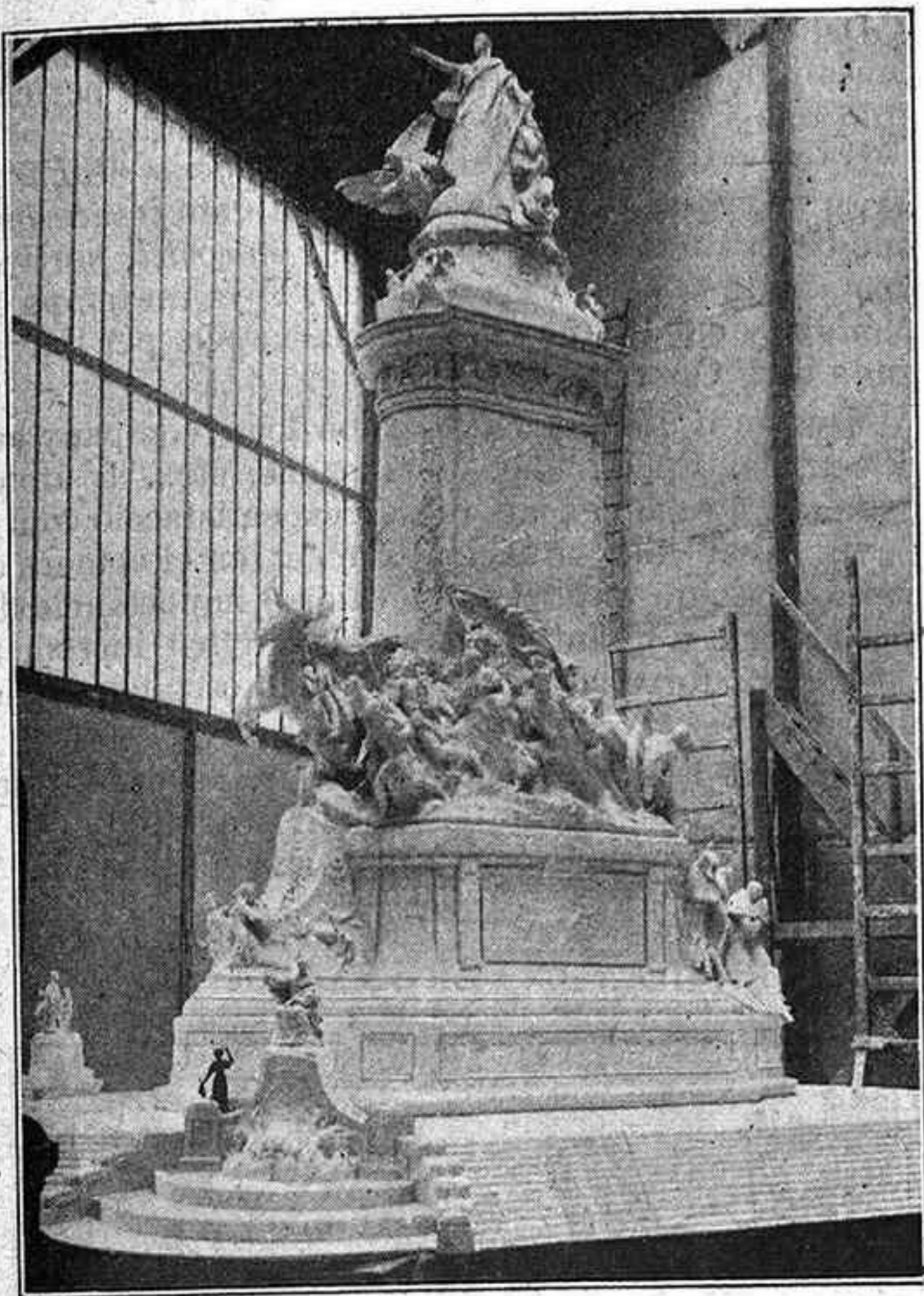
Pero velshiaquí que als pochs días, el 7 d' aquell mateix mes, portada pel correu interior, arribá á las nostras mans una carta anónima.

«Els barcelonins han sigut víctimas d' un engany estúpit—venía á dir en sa part substancial:—Se 'ls ha donat á entendre que l' alzina del passeig de Gracia s' ha hagut d' arrencar porque era morta, y no es cert. Si l' han arrencada, es solzament porque l' estiu que vé hauría fet nosa pera 'l pas dels nous cotxes ab imperial que la companyía del Inglés vol posar en circulació.»

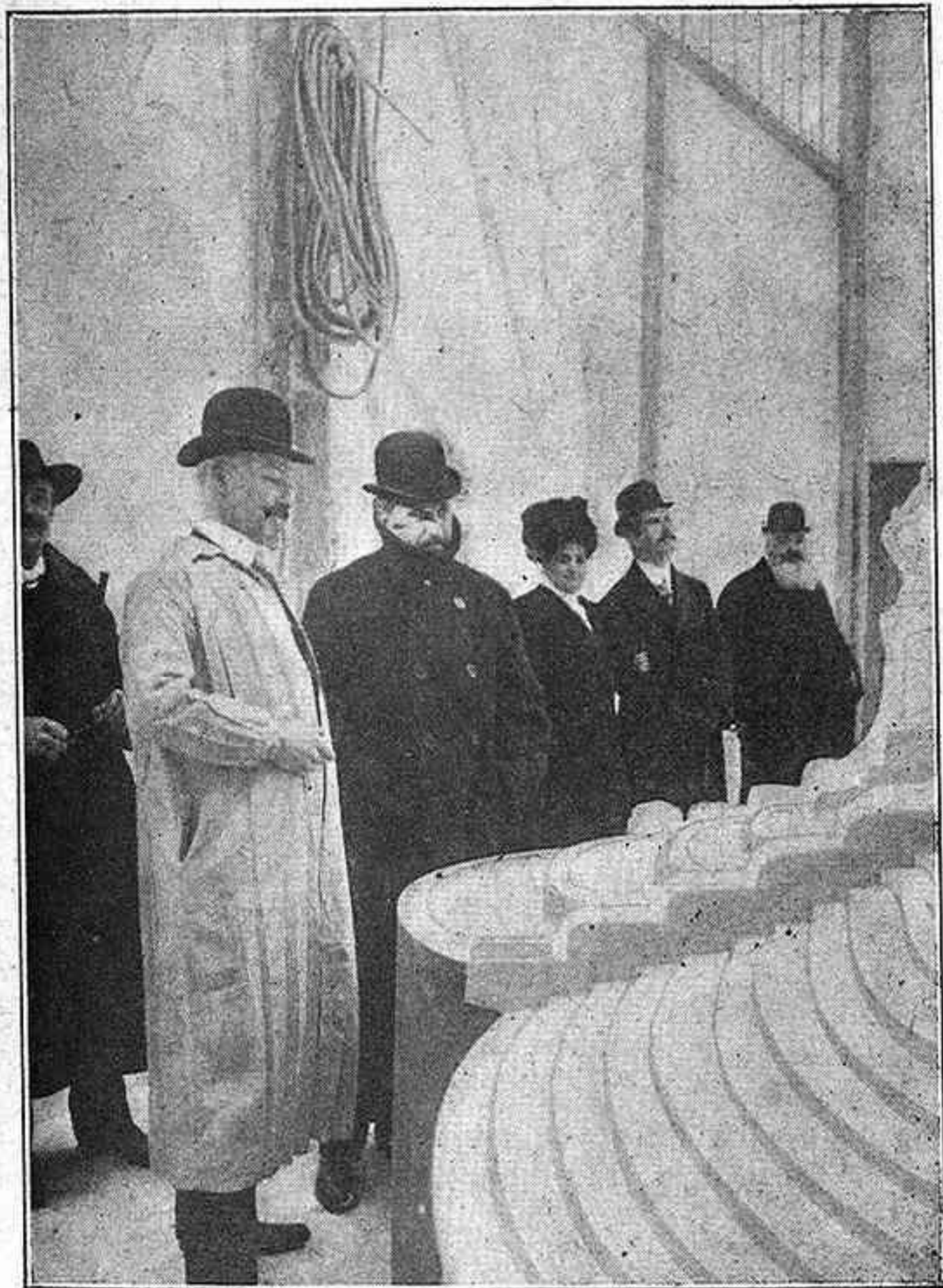
Per més que aquí ja estém acostumats á tot, la cosa va semblarnos tan gruixuda que se 'ns feu difícil créurela.

¿Es possible—ens deyam—que l' Arcalde, pera complaure als del tranvía, s' hagi prestat tan jesuíticament á cometre aquest atropello? Y 'l senyor Tobella, suposant que l' autoritat li hagués manat realisar-lo ¿hauría tingut la desaprensió de secundar la comedia, redactant per fi de festa una comunicació elegíaca, en la que, cúbrent d' incens l' alzina, fa la competencia á n' en Verdagner, parlant del histórico

NOTAS ARGENTINAS

Monument que ha d'inaugurar-se á Buenos Aires en el centenari de la Independencia de la República.

ELS AUTORS DEL MONUMENT

M. GASQ, esculptor (el de la blusa blanca); M. CHEDANNE, arquitecte (el qu' está á la seva esquerra).

(Insts. ROL)

árbol y ponderant el cariño y veneración que le profesaban todas las clases y categorías sociales?

No faltá, ab tot, qui, enterat dels nostres duptes, s' encarregá de desvanéixels, confirmant bona part del contingut de l' anónima carta.

—Tot aixó—va dirnos—es veritat. La companyia del tranvía está fent construhir uns cotxes de proporcions enormes, y res d' extrany tindria que l' arrencada de la pobra alzina s' hagués realitat á instancias sevas. Lo que més inclina á creureho es la precipitació ab que s' ha complert l' ordre del Arcalde, d' examinar l' arbre y mirar qué tenia. ¿A qué venia tanta pressa? ¿Quán ho ha vist vosté que una disposició del Arcalde s' haja executat á las vintiquatre horas?

—¿Pero no diu que aquests grans carruatges no circularán fins l' estiu que vé?—varem replicarli.

—Aquí está la gracial... Arrencant l' arbre avuy, sobre tot si s' alega que 's troba malalt, que li falta poch per morir-se, ningú sospitará res, mentres que si s' esperés á llavoras, als mateixos días en que 'ls nous cotxes comensarán á sortir, la gent veuria clara la cosa y s' armaria un escándol del botavant.

—Y realment es cert que l' alzina 'ls hauria fet nosa?

—Evidentment. ¿No recorda que tenia las branques molt baixas, y que además s' acostava bastant més cap á la vía que 'ls altres arbres del passeig?—

Malgrat aquestas rahóns, el dupte persistia encare en nosaltres, y varem callar y guardar la carta. Perque creguessim que lo que l' Arcalde y el jardiner municipal havian fet ab la *malaltia* y la *mort* de l' alzina era un senzill acte de comedia, representat á benefici del *Inglés*, necessitavam veureho, tocarho, palparho...

*
* *

Ara ho hem vist, ho hem tocat, ho hem palpat...

Y, naturalment, ho hem cregut.

Desde fa uns quants días, á la rambla de las Flors, els empleats municipals se dedican á adressar alguns plátanos que no creixían gayre drets y que precisament, al torsarse, s' inclinavan cap á la part dels cotxes.

Y perque 'ls barcelonins no 'ns extranyessim de l' operació, l' autoritat ha fet publicar uns avisos comunicantnos que aquesta adreçada 's practica pera facilitar el pas d' uns grans carruatges del tranvía que l' estiu que vé comensarán á sortir.

¡El mateix, el mateix cas de l' alzina!

Sinó que, com que aquélla no podía ser adreçada perque no era torta, pera resoldre 'l conflicte y cumplir ab l' *Inglés*, no hi hagué més remey que inventar la enfermetat mortal, fingir que se li examinavan las arrels y entregar el pobre arbre á la destal dels llenyaters, á reserva de tapar després la boca del públich ab un document plé de frases poéticas y amargas censuras *al insaciable interés de empresas particulares, á las que sólo importa el lucro personal, el industrialismo callejero...*

Ara, donchs, que ja ho sabém tot, dediquém un recort á la desventurada alzina, víctima dels nous tranvías ab imperial...

Y doném las gracias al senyor Arcalde que á la rambla de las Flors, podent molt bé fer veure que 'ls plátanos eran morts, s' han contentat ab sométreis á la tortura d' un adreçament... que al fi y al cap també ha d' acabar per matarlos...

¡Tot sigui pel *Inglés!*...

A. MARCH

L' ART Y 'L POBLE

La campanya empresa per un grupo de joves demanant la realització d'un homenatge a don Angel Guimerà, posa en actualitat un vell tema: el de las relacions entre l' Art y 'l Poble. Parlemne, encare que sigui una mica damunt per damunt.

L' ideal suprem en aquesta qüestió es el de la compenetració íntima y 'l mutual amor dels artistes y 'l poble. Que 'ls artistes parlin al poble en las sevas obras de bellesa y sentin els amors y 'ls dolors de la multitut. Que la multitut estimi y honori als artistes y ceneixi 'l seu front ab coronas de gloria... Que hi hagi sanch de multitut en l' obra d' art y claror d' art en la vida del poble. ¿No es aquesta l' aspiració capdal, evocadora de la llum clàssica de la mare Grecia?

Cal dir que a Barcelona y a Catalunya n' estem encare bastant lluny d'aquest ideal. Es cert, emperó, que molt més lluny n' están las altras terras de las Espanyas. Aquí, poch ó molt, hi ha contacte entre 'l poble y 'ls dramaturgs, literats y poetas. Ben al revés de lo que passa ab els dramaturgs, literats y poetas castellans, tancats en la seva torre d' ivori, reduhits al petit cercle dels intellectuals y a la *peña* d' un café qualsevol. Pero prescindint de las fácils comparacions, que si bé ens poden aconsolar en part, de cap manera ens poden satisfer, se pot observar aquí una mena d' hostilitat de la gent contra 'ls que al conreu de l' art dediquen els seus afanys y la seva vida. L' artista, el literat, el poeta, son mirats com a mandres de professió.

* *

Y no es precisament el poble humil, la classe treballadora, qui més se ressent d'aquesta hostilitat. Ahont més caliu troban els nostres artistes, ahont més se 'ls estima y respecta, es en aqueixas humils classes. L' hostilitat, el menyspreu venen de la menestralada y de la nostra cursi aristocràcia.

Aquí qualsevol imbecil ab quatre quartos se creu ab dret de despreciar als que tenen l' inspiració y 'l talent com únich capital. Qualsevol hereu de fabricant ó banquer enriquit se 'n dona a menos de ferse ab artistes, quasi sempre pobrissenchs. Qualsevol marquès ranci ó flamant se conceptúa en condicions de tenir llástima al que ab el propi esforç se fa un lloch en el camp de l' art.

Entre aquestas classes catalanas, tant vanitosas com tontas, no inspiren cap interés l' artista y las sevas obras. Els nostres richs no llegeixen las obras de la literatura catalana, ni s' enteran de que Catalunya té músichs, poetas, esculptors y pintors que la honran. Pera aqueixa gent, un tenedor de llibres es una persona de més positiva valúa que 'l primer novelista ó 'l primer dramaturg de la nostra terra.

Heusaquí una baixa aplicació d'aquesta malura que s' en diu sentit práctic.

Del comediógraf francès M. Maurice Donnay, se conta una anécdota graciosa, que té una perfecta aplicació a l' assumpto que estém tractant.

L' aplaudit autor de *L'autre danger* y de *Parâitre*, que es un dels més ilustres literats francesos y que es académich y per lo tant *immortel*, sortí un dematí de la seva casa de París. Feya un temps espléndit, y en Donnay decidí anar a peu per l' avinguda de l' Ópera.

Y vetaquí que pel camí trobá a un company seu d' estudis. Encaixadas, abressadas, etc... L' amich comensá a explicar ab orgullosa satisfacció com s' havia creat una situació excelent en el comerç de vins. L' home explicava ab calor l' importancia del seu negoci, la quantia dels seus guanys, l' increment de la seva fortuna. M. Donnay se l' escoltava sense dir res.

De sobte l' amich deixá de parlar. Després, ab un tó mixte d' afecte y de llástima, li preguntá:

—Y tú, qué fas? No se sent parlar may de tú...

UNA OPINIÓ... INTERESSADA

—Ja es gran, ja, la *Novena* de Beethoven, però jo prefereixo la *Primera* de... Madrid.

Capuz

LA RAZZIA DEL DIA

—Vagi á la farmacia, y que li arreglin aquestas receptas...

—Ay, doctor!... Hi haurá d' anar vosté mateix, perque jo... me 'n vaig al llit.

M. Maurice Donnay, somrient y amable, contestá ab humiltat:

—Ja ho veus...

* *

De menestrals y homes de negocis de la mena del deliciós amich d' en Donnay, ne trobarem aquí á dotzenas. Jo coneix un magatzemista de farinas que no sab quí es en Guimerá, que está cregut de que en Santiago Rusiñol es senador per Tarragona y que atribueix al socialista Pablo Iglesias el drama *Els vells*.

Aquest despreci per las cosas d' art es una senyal d' inferioritat social. Els pobles superiors estiman l' Art y honran els artistes. L' Art es la més exquisida flor de la civilitat. «Ell sol— diu el mestre Anatole France— dona preu á la vida. L' Art pera tots es la vida preciosa y digna d' esser viscuda. L' Art es la font de totas las delicias, flor de totas las virtuts, la sola rahó d' ésser que, per la meva part, he pogut descobrir en la vida humana...»

Barcelona y Catalunya, si volen ésser dignas de sí mateixas, han d' estimar l' Art y honrar als que conreuhan els jardins del Art. L' homenatge que 's projecta al genial Guimerá, el nostre gran trágich, figura eminent y gloriosa de la nostra renaixensa, ha de comptar ab la cooperació entusiasta de tots

els catalans. LA ESQUELLA veu l' idea ab vivíssima, ab fonda simpatía, pero creu que l' homenatge ha d' ésser organiat per elements de veritable prestigi, pera que sigui prou alt pera correspondre á la genial alsada del varó glorificat.

WIFRET

EPÍGRAMAS

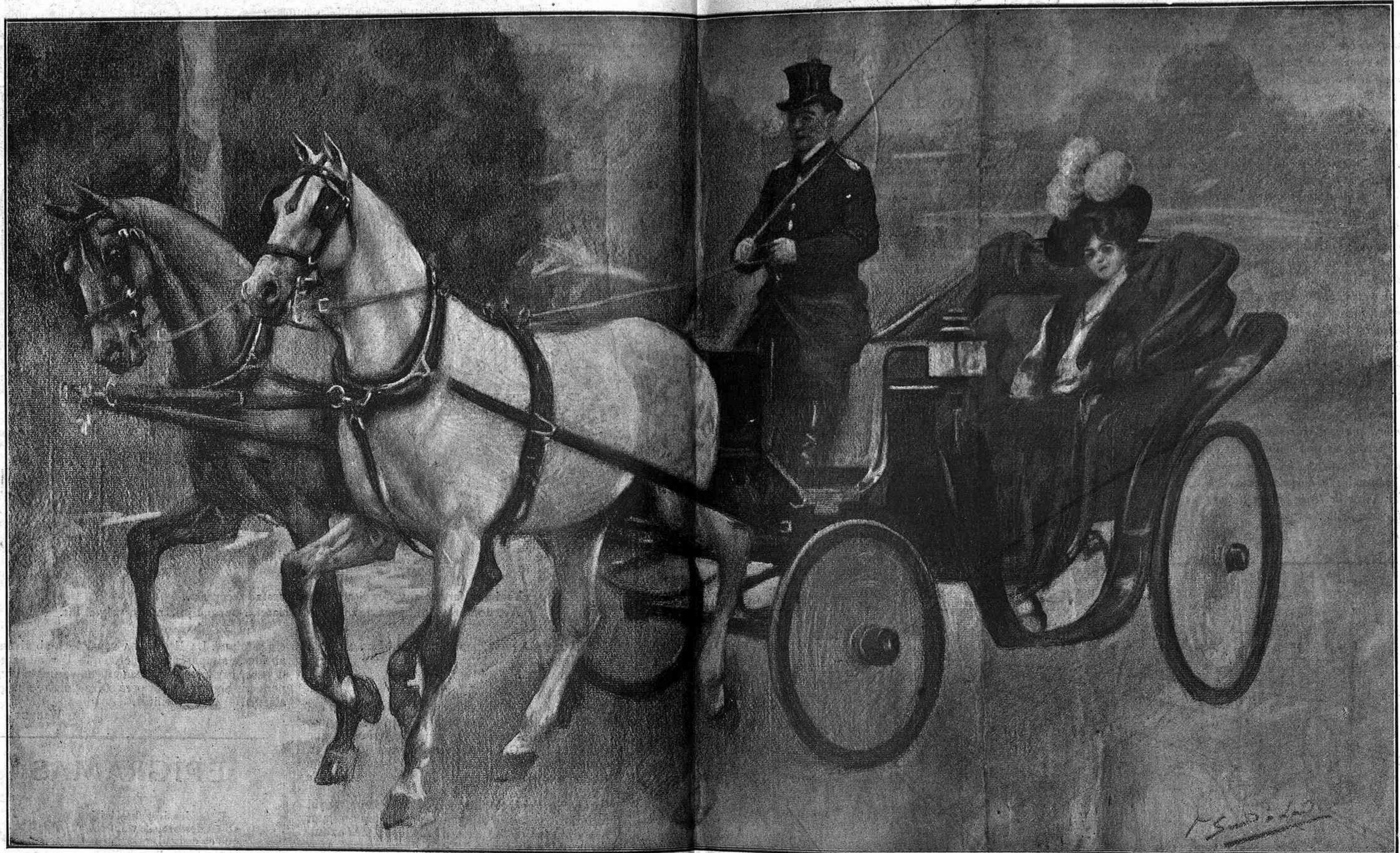
El tender Joseph Maritja
ab tal descaro sisava
que en cada lliura *quitava*
lo menos un' unsa y mitja.

Y si algú l' avergonyia
per tal furt, éll fent l' ofés,
encare li responia
ab rahóns *faltas de pés*.

—¿Cap hont vas ara, Arderius?
—Lluny, molt lluny; á can Lassarte.
—¿No arribarás á *can...sarte*,
avans d' arribá allá hont dius?

PEPETA FORGERON B,

VIDA ARRASTRADA

La volteta de cada dia.

GLOSARI

ELS POBRES ARBRES

Aixís com els arbres del camp passen una crisi cada any amb la caiguda de la fulla, els arbres de ciutat en

passen dugues de crisis: la caiguda de la fulla i la caiguda de la branca.

Cada any, al ser al mes de Janer, després que'ls nostres pobres plàtans han perdut el vestit d'estiu i es treuen les boles del damunt, es veuen comparèixer unes escales, com màquines d'apagar focs, amb uns homes

que les fan córrer; se'ls veu enfilarse branques amunt, i amb unes forques tallants, aquesta vui, aquesta també, per tot allí on poden arribar, i arriben per tot arreu, no deixen una branca sencera.

Allí on puguen ells, adéu arbre! Si la branca necessita pera créixer, arrelant-se en els entarugats, quatre

o cinc pams per temporada, ells en tallen vuit, i molts cops, més; si hi ha un branquilló que vol volar, l'escapcen i li tallen les ales; si hi ha un tronc que vol revifar-se, el sangren; i em deixen els nostres passeigs només amb soques posades de rengle.

El glosador no sab, però sospita, que la tallada no és

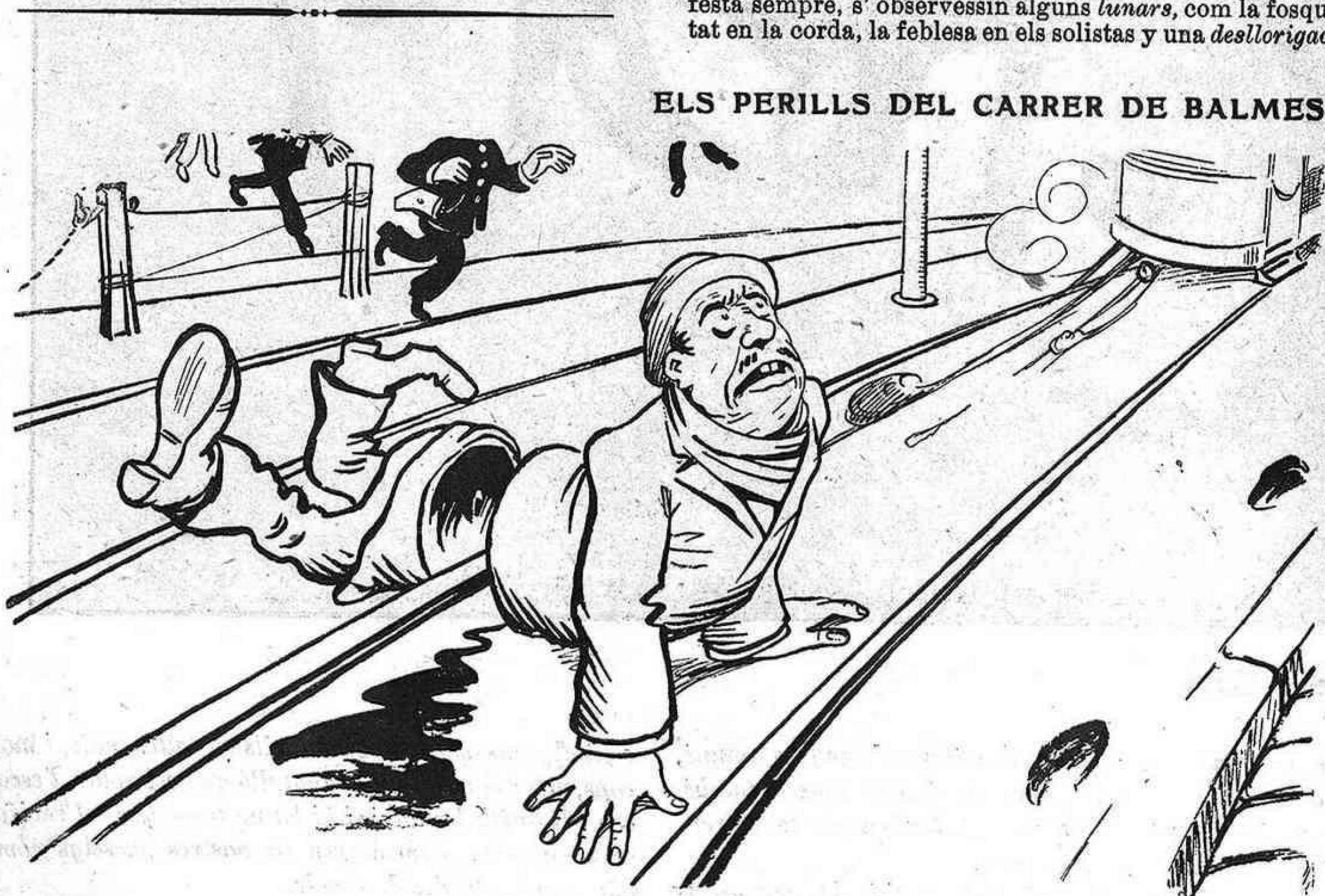
pera fer llenya, que és perquè volen bé a n'els arbres; però també veu que, de tant estimar-los, els van deixant fets uns parpals. El glosador no sab si aquelles pomades, i fregues, i cataplasmes, que'ls entatxonen a les soques, els han de curar o els han de matar; suposem que són remeis per fóra, i que lo mateix que a les persones, n'hi han que s'hi curen i n'hi han que s'hi espatllen; el glosador deixa pera'ls tècnics l'envenenar, el volcar i el masegar a tots els troncs que tenen ferides: quan ho fan, ells sabran per què; però de lo que sí està segur el glosador és que si'ls arbres són pera hermojar, am tants retalls i escapçades, no sols no hermoegen, sinó que fan fàstic.

L'arbre, quan no l'inquieten, sab lo que's fa, té fesomia; sab cap aon té d'enviar les branques, i com ha de doblar-les, i com ha de créixer: el xiprer, dret; el desmai, caigut; l'alzina, rodona, i el plàtan, amunt; l'arbre sab desenrotllar-se, quan li deixen les facultats; té l'instint d'arbre que'l guia, i sab posar-se bellament, i deixar caure'ls braços am noblesa, i mirar enlaire am dignitat, i ombrejar com li correspon. El jardiner ha de conèixer-li'ls instints i el té de guiar, i si'l retalla i vol jardinejar-lo, ha de ser seguint el seu ritme; fent rimes de branques i versos dels troncs; dibuixant formes i estilisant-les, no amb estisores, sinó amb art.

Si's creuen els nostres jardiniers que'ls arbres només són pera fer ombra, s'equivoquen i no'ls hi agraim. L'ombra que ve d'arbres escapçats, com immenses pruneres bordes, és una ombra tant anti-estètica, que'ns estimem més pendre'l sol. Al menys el sol es més barat i el pot pendre tot hom de franc.

Per haver de tenir arbres lletjos, ens estimem més portar sombrilla.

XARAU

—Vatúa 'l món dolent!... ¿Volst'hi jugar qu' he comés una imprudencia?...

PRINCIPAL

Ha corregut ab molta insistencia la noticia de que un diari teatrístich de París que s' titula *Comedia* portava l' altre día que s' havia estrenat á Viena ab un éxit extraordinari el drama de 'n Bisson *La senyora X...*

Nosaltres trasladém la nova á totes aquelles personas que no hagin vist encare 'l tal melodrama, que continúa representantse al Principal, no ab tant éxit com á Viena, pero, vaja...

Y passem á un' altra:

—Dilluns que vé, día 14, tindrà lloch el benefici del aplaudit actor Sr. Ballart, ab la comedia *Els Hipócrites* y la pessa detectivista, en 1 acte, original de 'n Salvador Bonavía, *El detectiu Jeph-Roch Homs*.

LICEO

Els concerts quaresmals de la «Associació Musical» han comensat ab éxit.

En el primer, va celebrarse molt, y molt justament, l' execució de las pessas: *Francesca de Rimini*, de Tschai-kowsky, y *Suite en si*, de Bach, essent el plat fort de la vetlla la grandiosa *Novena Sinfonia* de Beethoven.

Els nostres flarmónichs recordavan l' impresió causada per aquesta superba obra á Barcelona, dirigida anys endarrera pel mestre Nicolau, y no ignoravan las dificultats de que está atapahida.

Dirigida pel professor Beidler, la portentosa sinfonia del mestre de Bonn, no ha fet, parlant sincerament, gayre més efecte que 'l guardat de alashoras ensá en la nostra memoria; y aixó es degut, en primer lloch, als escassos y pobres elements ab que contém pera tascas de tal importancia y pera conjunts de tanta empenta. No n' hi ha prou ab el talent d' un gran director y ab la bona voluntat de una massa pera arribar á una perfecció en la destría d' aquell teixit d' harmonías. D' aquí vé qu' en ocasions, y á pesar de la extraordinaria grandiositat manifesta sempre, s' observessin alguns *lunars*, com la fosquetat en la corda, la feblesa en els solistas y una desllorigació

ELS PERILLS DEL CARRER DE BALMES...

en els conjunts vocals, degudas també, en gran part, a la falta d' ensajos.

Com que la obra es de las que 's portan l' oli, y, regularment interpretada, no deixarà may d' entusiasmar a un auditori iniciat en las bellesas del art musical, inútil dir que, ab tot y' ls regateigs dels intel·ligents, va triomfar y director y músichs y cantants y coristas varen veures ovacionats, sobre tot el mestre Beidler, qu' es una de las més grans y simpáticas figuras artísticas que coneixém, digne de tota l' admiració y tot el respecte .. Aixó del respecte ho dihém per l' ausencia de gent aristócrata que 's veyá aquella nit a la Casa Gran.

—El segon concert va tenir lloch diumenge, a la nit, essent la concurrència bon xich més numerosa.

La *Novena*, si fa ó no fa, va anar del mateix modo, coneixentshi, no obstant, algun grau més de seguretat y fermesa en las masses corals.

La darrera part, dedicada per complert a Wagner, va resultar tota una glória pera 'l mestre Beidler, qui després de dirigir admirablement el *Barco Fantasma* y la *Marxa fúnebre del Cap-vespre dels Deus*, va despedirse ab l' efectista *Mort d' Isolda*, obtenint en aquesta interpretació, que cuidá molt bé l' orquesta, una aclamació espontània de tot l' auditori.

ROMEA

Un remolí, monólech cómic ab intervenció de galán mut, a pesar de semblarse a *Una tempesta in un vichier d' aqua*, de tenir una retirada ab *Aqua vá!* y d' haverhi situacions que recordan *Una turbonada*, conté en el fons y en la forma, en l' assumpto y en la manera de ser desenrotllat cosas ben propias y originals que no tenen res que veure ab las citadas produccions per més que coincideixin en un punt de vista general.

El monólech es graciós, de corte elegant, y s' aguanta constantment en una tessitura cómica molt pujada.

El públich va riure, demanant, al acabar, el nom del autor, que resultá ser el Sr. Juliá y Pous.

L' obreta fou discretament interpretada per la senyora Baró (que exercía de beneficiada ab safata, aquella nit) y el Sr. Torelló, qui, en el paper mut, semblava que parlés.

—Avuy, divendres, benefici del popular actor cómic Sr. Aymerich, ab las aplaudidas obras *El plet de 'n Baldomero* y *El somni de l' Ignocencia*, ab la novetat d' estrenar el beneficiat un monólech de 'n Rusiñol titulat *Un bon home*.

NOVETATS

El darrer dissapte 's doná una funció d' honor dedica-

da al autor de *Foch nou*. La concurrència no fou tot lo nutritiva que era d' esperar, pero 'l públich entusiasta del eminent Iglesias l' ovacioná de debó obligantlo a parlar.

—Per avuy s' anuncia la primera del drama en 5 actes d' Hauptmann, *Rosa Bernd*. Com si diguessim, un aconteixement... y una crida a las personas de paladar fi.

ARNAU

Una nova que ben segur interessará als parroquians de la casa y al públich ayment de las obras seriosas en general.

Está en ensaig una comedia dramática, de tendencias socials, quin títul es *El triunfo de los humildes*.

El seu autor es el conegut escriptor D. Eusebi Heras.

De l' obra se 'n tenen molt bonas referencias y la opinió dels que la coneixen es tan favorable que s' espera un éxit sorollós.

Quan hi serém la veurém... y aplaudirém, si 'ns agrada.

L. L. L.

RETRUCHS

Sapigueu, discrets lectors,
que milló 'm va, quan tinch gana,
una plata d' escudella
que una escudella de plata.

*

Heus' aquí en dos pinzelladas
el retrato d' en Blay Serra:
es un pobre mestre d' obras
que may ha fet obras mestras.

*

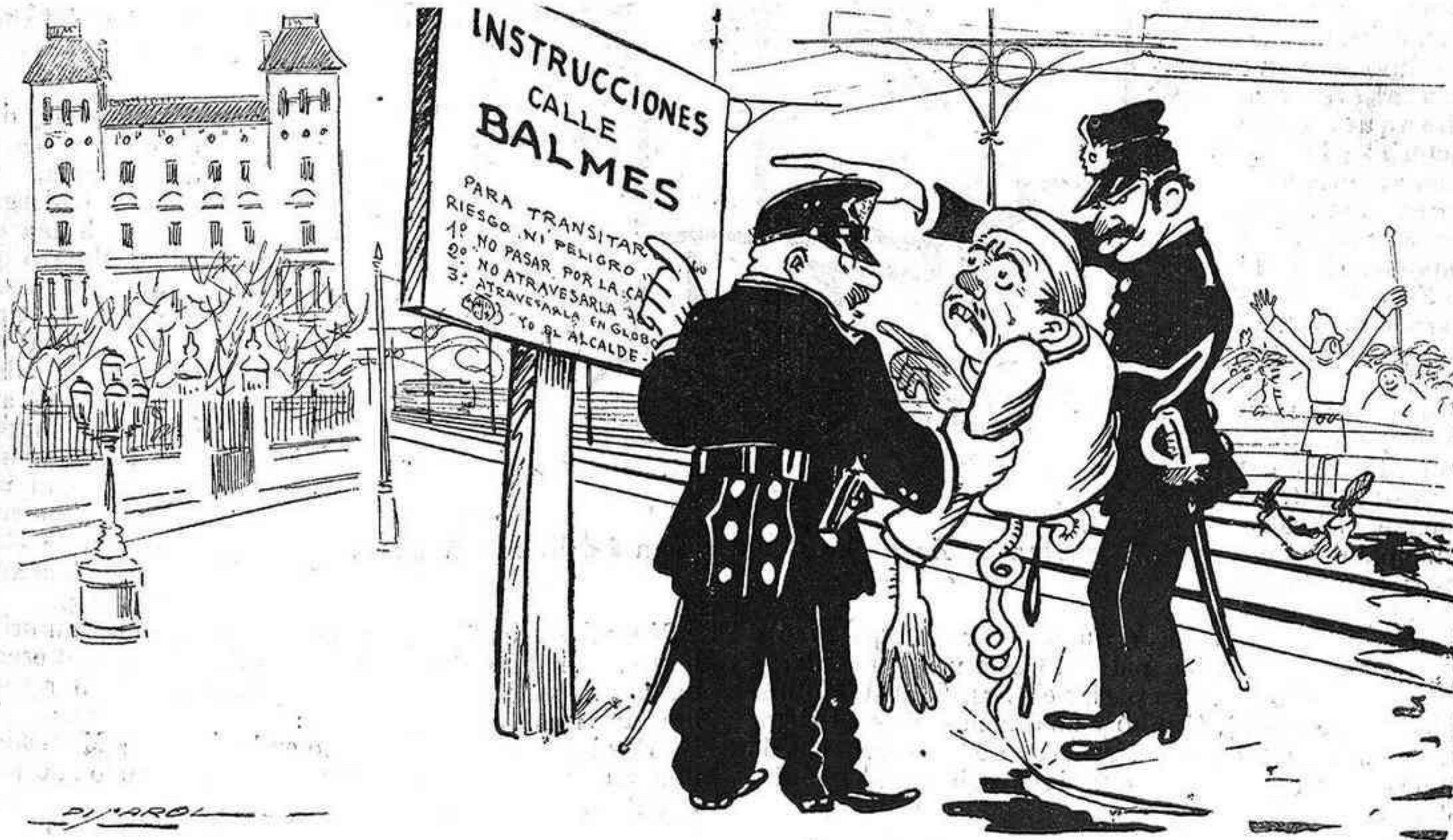
¿Sabeu per qué s' ha tornat
tan moreno don Joseph?..
Perque quan va a pendre 'l sol,
es a n' ell que 'l sol el pren.

*

—Apa, menji, don Tomás;
tingui, prengui una cuixeta...
—Gracias; vull beure primer.
—En efecte: 'l primé es veure.

EL RECÓ DE CAPDEVILA

Ó LA EFICACIA D' UNA DISPOSICIÓ

—Pero, hombre de Deu,... ¿qui no li feya llechir el bando, avans de traspasar?...
—Dispensin... Ara ja ho sabré per un' altra vegada.

L' aliment del poble está en perill.

Així ho ha fet públich el gremi de forners en una llarga instancia que sobre tan vital assumpto acaba d' enviar al ministre d' Hisenda.

El seu dilema es aquést.

O 'l ministre rebaixa—si es que no pot arribar á la seva supressió—el drets aranzelarís corresponents al blat, ó irremisiblement el preu del pa haurá d' augmentarse.

Y com que 'l senyor González Besada ja ha dit que no está per rebaixas, podém comensar á donar per segur que un día d' aquests al llevarnos al matí ens trobarem el pa pels núvols.

La Corporació municipal, encare que fos descuidant per un moment la cria de peixos inaugurada días enrera, ¿no podria estudiar també la gravíssima qüestió del preu del pa, tan interessant—ens sembla—com el progrés de la piscicultura?

Vivament sentirem que ocupacions ineludibles ens privessin d' atendre el passat diumenge l' amable invitació que pera assistir al «Banquet de la victoria»—la gloriosa victoria electoral obtinguda per la Solidaritat Catalana el día 14 de Febrer—va enviar-nos la *Lliga Regionalista* de Sabadell.

El dinar, molt ben organísat y extraordinariament concorregut, va donarse al teatro Principal de la industriosa ciutat, y arribat el moment de llensar al ayre lo que 's duya al cor—que per aixó 's feya la festa—y llegida pel Sr. Costa y Deu una llarga llista d' adhesions, varen parlar els Srs. Trabal, Molins, Rahola (Frederich), Cambó y finalment el diputat elegit Sr. Cruells, qui tancá els discursos ab un parlament de gracias, sentit y vibrant, que siguié celebrat ab unánim aplauso.

LA ESQUELLA, agrahtint l' atenció que se li tingué al convidarla, felicita novament á Sabadell per la seva victoria y desitja que 'l llas de germanor tan bellament nu-

sat en l' acte del diumenge serveixi de mirall y d' exemple á tots els bons cataláns.

A Portugaleta ha dimitit l' Ajuntament en pes.

Y per acabarho de complicar, totas las personas que tenen aptitut pera serne, se negan á aceptar el cárrech de regidor.

Vetaquí un conflicte que no es probable que á Barcelona 's presenti may.

¡Faltar aquí gent que vulgui desempeñar la concejalía!..

Més aviat faltarà fanch al Ensanxe en días de pluja.

Qu' es tot lo que 's pot dir.

OBERTURA DE LA TEMPORADA TAURINA

—¡Jem!... Zospecho que nos van á zalir zabañones...

No sabem la forma en que 'ls agents de l' autoritat haurán donat compte als seus superiors d' aquest escandalós atropello, pero suposém que, poch més ó menos, haurán vingut á dir lo següent:

«Dos ladrones han atracado en la calle de Moncada á una mujer forastera y, á más de quitarle todo el dinero que llevaba encima, le han tomado el pelo.»

«La educación de las multitudes.»

Vels'aquí el tema de la conferencia que 'l regidor Va-

Entre 'ls pobres últimament recullits per la guardia municipal hi figura una *infelis* que á més de tenir un benefactor que li paga el lloguer del pis hont viu, posseheix una finca á la provincia de Tarragona y una torre á Sant Gervasi.

Ja m' imagino la cantarella que la pobra propietaria faria en las horas que 's dedica á demanar caritat:

—¡Senyors!—devia dir:—¡Apiádense d' una desgraciada que no sab còm arreglarho pera pagar la contribució d' aquest trimestre!.. ¡Senyors! ¡Vejin si 'm poden afavorir ab cinch centims pera ajudar-me á posar electricitat á la torre y construhirme una glorieta al jardí!...

La escena, días enrera, al carrer de Moncada.

Dos lladregots deturan á una dona de Mataró que s' escau á passar per allí, la tiran brutalment á terra, la escorcollan, y després d' afanarli de la butxaca deu tristas pesetas, li roban una magnífica perruca que la pobra víctima duya ben aplicada al cap.

lentí donará, demá vespre, en un Casino de la Barceloneta.

Ens en alegrém, tant per lo que 'l conferenciant pot ensenyar, com per lo que... hi pot aprendre.

Es molt hermós y molt dig-ne aixó d' educar á la gent.

Peró quan las multituds s' hagin educat de veras... ¡ay, pobre Valentí y Camp, cóm se 't girarán d' esquena!

Una comissió d' automovillistas s' ha presentat al Alcalde, lamentantse amargament del excessiu número de multas que 'ls propietaris d' autos se veuen obligats á pagar.

¡Pobres angelets!

Ja es ben sensible, ja, que després d' asfixiar als barcelonins ab el repugnant fum dels seus carruatges; després de cubrirlos de pols pels camins dels aforas; després d' obligarlos á esperar mitj' hora cada vegada que han d' atravesar un carrer; després del regular número de desgracias que totas las senmanas venen ocasionant, es ben sensible, repetim, qu' encare 'ls hajin de fer pagar multas.

¿No podría el senyor Alcalde ordenar que 'ls las tornessin, concedintlos, además, á manera d' indemnisió ó desagravi, una subvencioneta pera comprar benzina?

Aquell noy que dirigeix aquella revisteta — saben? — ens diu que no está per polémicas. Donchs, estém d' acort, sant cristiá! Nosaltres tampoch ne volém de polémicas ab ell. No acostumém á discutir ab noys. Tot lo més, els estirém el nás.

El germanet ens fa saber que 'l propietari de la revisteta es don Joan Molins y Filbá. Molt gust en conéixel. Ja 'l planyém, pobre senyor, com á tal propietari!

Troba 'l director de la revisteta repetida que no ha de contestar á las indirectas (?) que li dedicarem fa dugas senmanas. També en aixó nosaltres opiném com ell. Hi ha cosas que no s' han de contestar, pel senzill motiu de que no tenen contestació.

Per lo demés, tenim el gust de comunicar als nostres lectors que 'l aludit individu ja no es deudor d' aquesta casa. El compte está saldat, de lo qual ens en alegrém moltíssim.

Llástima que la sort d' aquest compte *amarg*, no la tinguin altres comptes... *dolsos*.

* *

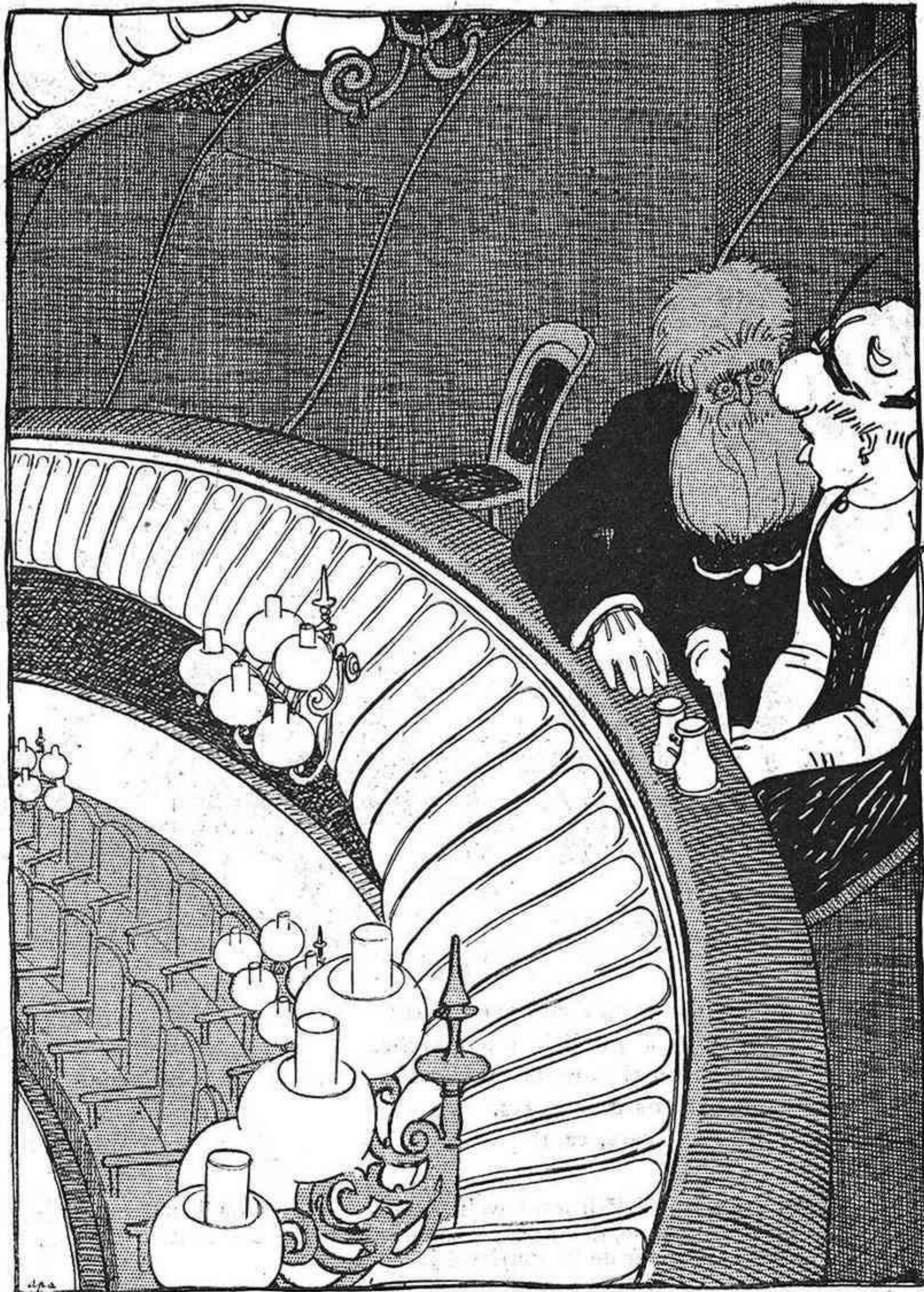
Y ara unas quantas paraulas al senyor Eduard Marquina, que no sabém perquè ha intervingut en la present qüestió.

El poeta Marquina també s' ha enfadat, com el seu germá. No sabém qué deu tenir aquest assumpto, que ab ell fem enfadar als altres y els altres no 'ns poden fer enfadar.

El senyor Eduard Marquina surt en defensa del seu germá petit, com á bon germá gran qu' es. Aixó es molt noble, y ho compreném molt bé. Es la veu de la sanch,

AL LICEO

DURANT LA PRIMERA AUDICIÓ DE LA NOVENA SINFONÍA

LA DAMA EXTRANJERA: —¿Que potser están de dol, els richs de Barcelona?
EL CRÍTICH MUSICAL: —Sí, senyora... Se 'ls ha mort el Bon Gust.

que s' imposa, fins en el cas de que 's tracta, en qual, realment, el seu germá no té defensa.

Es de dordre, aixó sí, que la veu de la sanch s' hagi expressat en el senyor E. Marquina en un istil semblant al d' *El Progreso*. Fins diu que no vol recullir flors d' un *estercolero*, referintse al adjectiu d' *insigne* que nosaltres li varem aplicar. Bé es veritat que avans no pensava així el senyor E. Marquina, puig recullía las nostras flors y fins ens donava las gracias amablement.

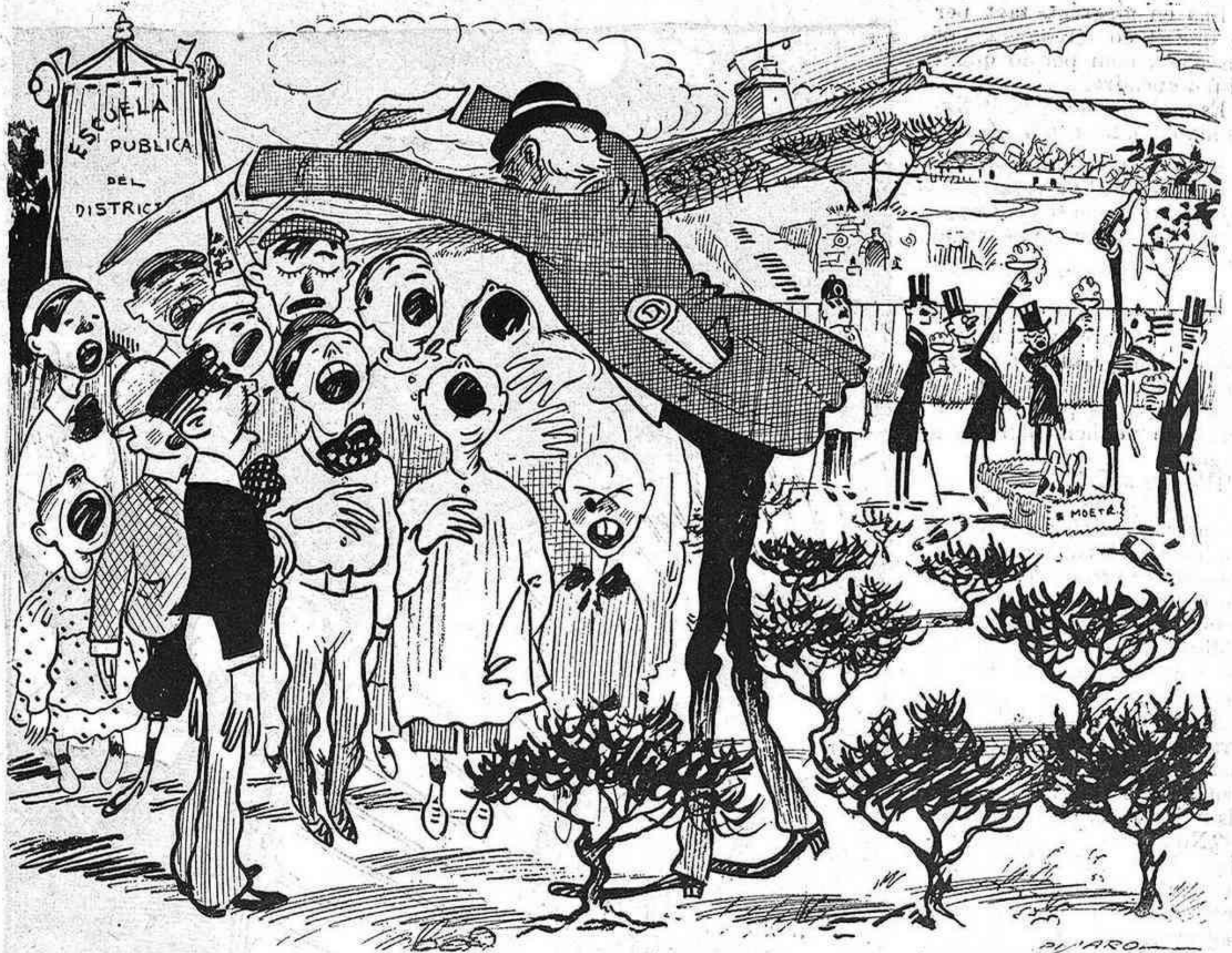
Se veu que té molt fina la pell el poeta Marquina. Nosaltres li tenim tant com ell li pugui tenir, y no tolerém que ningú 'ns insulti, com ho volgué fer el germanet desde la seva revisteta. Ell ens tirá, tontament, una pedreta á la nostra teulada. Nosaltres responguerem com era del cas. Y com que la seva teulada, diferentment de la nostra, es de vidre, hi ha hagut trencadissa. Donchs que no 's queixi, porque ell s' ho ha buscat.

Pera acabar, consti qu' en el nostre solt anterior deyem *insigne poeta* al senyor E. Marquina, perquè creyém que ho es. Com també diguerem aquellas altrás cosas al seu germá, porque son perfectament veritat.

Hem dit.

INAUGURACIÓ DEL PARCH DE MONTJUICH

(Cansó que hi podían haver cantat els noys de las escolas.)

Regidors que compreu fincas
per obrí al públich nous parchs,
lens direu si aquests terrenos
son baratos ó son cars,
cars, cars?

Per' empendre grans reformas
son molt vius y saberuts,
mes no saben pendre midas
per no tení 'ls carrers bruts,
bruts, bruts.

Avuy se tanca l' Exposició-Pahissa, á ca 'n Parés.
Totas aquelles personas que, del día 2 ensá, no hagin
tret el nas á la sala del carrer de 'n Petritxol ja cal que
hi corrin, ó no hi serían á temps.

La exposició 's compón de una série de magnífichs di-
buixos al carbó, espléndidas notas en las quals el cele-
brat paisatjista hi ha abocat tota la seva ánima d' artista
y tota la trassa de sa privilegiada má.

No deixin d' anar á ca 'n Parés á admirar las obras de
'n Jaume Pahissa.

Y si veuhen per allí al pare de tanta *criatura hermosa*,
no deixin de felicitarlo.

Un *dilettanti* en qüestions de música, atura en plé Pas-
seig de Gracia á un amich betas-y-fils y gran profá en
materias artísticas.

—Que no ho sabs?—li diu.—Diumenge vaig anar al
quart á sentir la *segona* de la *Novena*, que 'm varen dir
qu' era de *primera*... y *total res*; m' agrada més la *Quinta*.

L' amich betas-y-fils tot sorprés:

—Bé, noy, ... no 'm vinguis ab *xaradas* á mí, que no hi
entench pilota.

L' Ajuntament continúa adquirint terrenos de la mon-
tanya de Montjuich pera 'l Parch en projecte. No fa
gayre va incautarse de la quinta Laribal y ara s' incau-
tará de la Font del Gat.

Una colla de regidors assistirá al acte de pendre pos-
sessió d' aquesta finca.

Y com que avuy tot es motiu pera fer una *xerinola*, es
possible que 's reparteixin la feyna;

Que 'ls uns prenguin possessió de la Font...
Y els altres del Gat.

Senyors Poetas:

L' admissió de composicions pera 'ls Jochs Florals d'
enguany acaba 'l día 15 del corrent.

Aquest avís, com es natural, no vá per nostre amich
Alomar, que aquest ja está al tanto, ni pels interessats
que hi tiran.

Va per molts altres:

Pels que no tiran, però que *apuntan*.

A un pacífich vehí 'l despertan ab sobressalt els pitos
dels serenos. Surt en camisola al balcó y pregunta tot
alarmat:

—¿Ahónt es el foch?

—A la taberna del cap-de-munt del carrer.

—Ah, es en una taberna?... Aixís ray!...

No 'ls faltará aygual...

NOTAS DE CASA

El Círcol Artístich de Sant Lluç ens comunica que 'l
día primer del vinent Maig obrirá una Exposició de caracter
íntim en son local, Montslón, 3, passatge, essent admesas las
obras fins al 25 d' Abril

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Edició popular — Acaba de sortir

LA INTELLECTUAL

Obra d'en

SANTIAGO RUSIÑOL

Ptas. 1

OBRA NUEVA

LA AVIACIÓN Y EL AEROPLANO

POR
W. J. KRAFT

Un tomo en 8.º, Ptas. 3

Literatura detectivista

LOS Malhechores de Madrid

POR
M. G. M.

Un tomo en 8.º, Ptas. 2'50

Barcelona á la vista

ALBUM DE FOTOGRAFÍAS
DE LA CAPITAL Y SUS ALREDEDORES

Un tomo, lujosamente encuadernado,

Ptas. 12

LA CIUDAD DE BARCELONA

* Guía LOP *

ITINERARIOS PRÁCTICOS

Un tomo tela,

Ptas. 2

COLECCIÓN DIAMANTE

(Edición López)

Tomo 107

LOS INGLESES VISTOS POR UN LATINO

POR

FEDERICO RAHOLA

Un tomo en 8.º Ptas. 0 50

EL HOGAR

Y

EL TRATO SOCIAL

ARTE DE

EMBELLECER LA VIDA

POR

Laura García de Giner

Un tomo, Ptas. 4 — Encuadernado, Ptas. 5

Próximamente

LA ESPAÑA TRÁGICA

POR

Benito Pérez Galdós

Ptas. 2

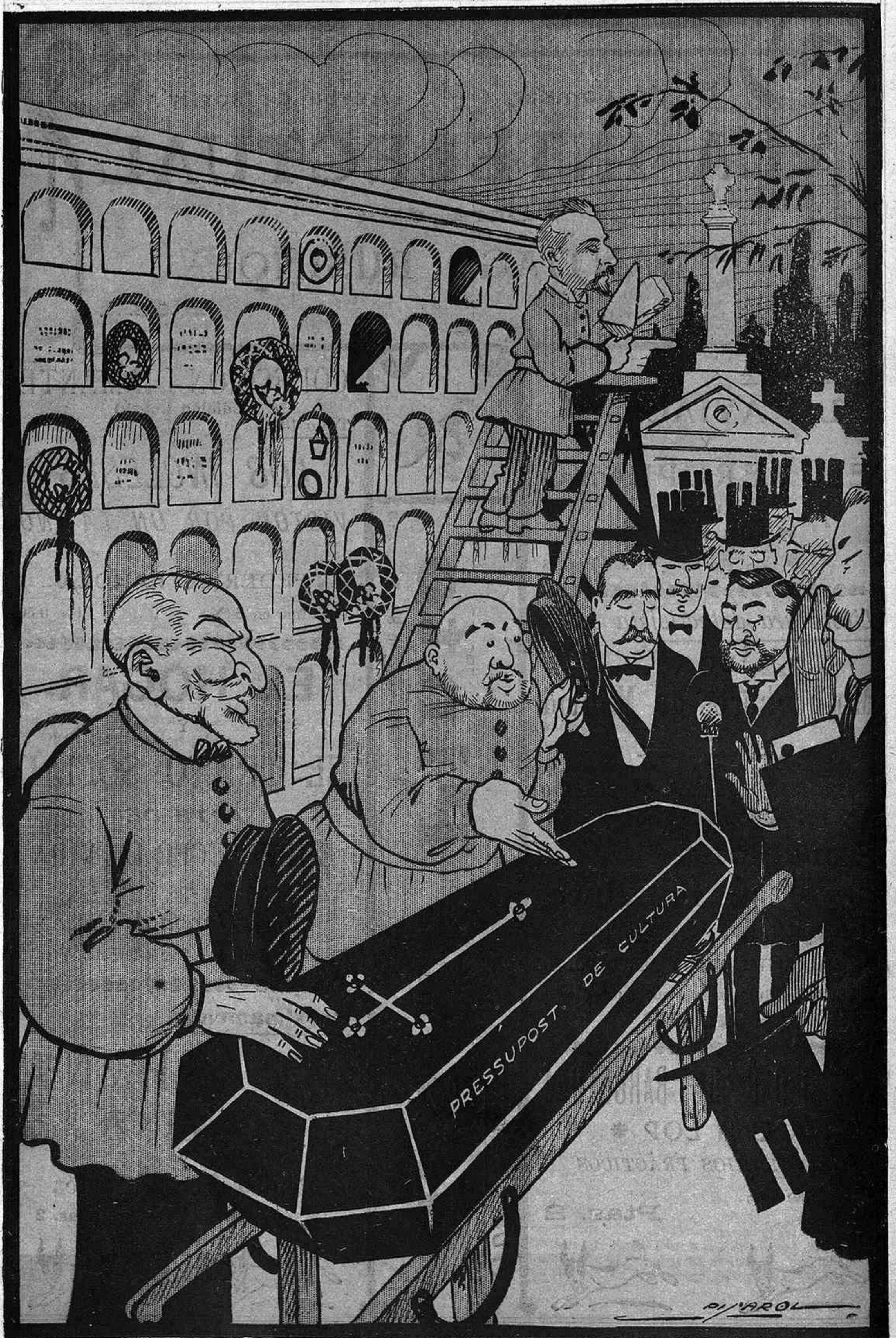
ARTURO REYES

Las de Pinto

Un tomo en 8.º, Ptas. 3'50

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d'extravios, si no 's remet ademés un ral pera certícat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

L' ÚLTIM ACTE

—¿Que 'l volen veure?
—No, nol... Està massa descompost.